

K 50. posmjertninam Arnošta Holana 12. hodownika

Dlěje hač džesać lět starosta sokolskeje jednoty

Wosoba, wo kotrejž je tu rěč, je była nimale 30 lět wučer a kantor w Budyšinju a wot lěta 1923 dobrych džesać lět starosta Poršiskeje jednoty Sokola: Arnošt Holan. Wo džěle jednoty njetrjebam tu wulce pisać. To je 1933 činił starosta sam w Sokolskich Listach pod nadpismom „Džesać lět jednoty ‚Sokol‘ w Poršicach“.¹ Mi džě skerje wo to, něšto prajić wo džěle a wo skutkach, wo wosobinje starosty.

Hižo jako student je Arnošt Holan z wotwřenymaj wočomaj podawki na swěće wobkedźbował a je studował tehdy zakazane a zatamane socialdemokratiske spisy. Wšitko to je we nim skrućilo wone dopóznace, zo budže jónu skutkować mjez chudymi worštami swójeho luda, dokelž Serbja běchu přewažnje džělawy lud. A wón je dale był přeswědčeny, zo tutón ludžik trjeba, chce-li wobstać, serbske zhromadženstwo a sebjewědomje wosobiny. Jako horliwy Serb a socialdemokrat je přeco při tym wuchadzał ze zasady, zo tworitej serbskosć a socialne prašenje krutu jednotu. W tutym zmysle je so 1912 zasadał za založenje Domowiny a je 1913 sobu založil serbskej towarstwe Swěru w Poršicach a Nadžiju w Rakojdach. W tutym zmysle je založil w Poršicach sokolsku jednotu a je był zwólniwy, stać so z jeje starostu. W tutym duchu je pak tež nawjedował swoju jednotu tak, zo zwěšća A. Wicaz w swojej knize lěwicarski prud Poršiskeje jednoty. Hłowna přičina, zo je so za sokolstwo rozsudził, pak běše, zo by młodych ludźi w serbskim zhromadženstwie

wotpowědnje žadanjam časa za serbsku wěc zahorić a jim narodne sebjewědomje skrućić móhl.

Jeli chcju hódnoćić skutkowanje Arnošta Holana jako starosty, dyrjbu při přehladanju swojich dotalnych studijow pokazać předewšěm na scěhowace aspekty: 1. na jeho kublanske skutkowanje, 2. na jeho kulturne džělo a 3. na jeho prócowanje wo młodzinu a džěčinu. Myslu, zo je wón w tutech prašenjach měł wosebitu zaslužbu, nic jenož za swoju jednotu, ale za cyłe serbske sokolske hibanje.

Na hłownej zhromadźiznje jednoty „Sokol“ Budyšin je wón jako hłowny řečník swój nahlad wo kublanskim wuznamje serbskeho sokolstwa před zjawnosću předstajił. Je to sformowanje wědomje wosobiny, kotraž zasada so njehladajo na staw, na individualnu zamóžnosć a na wěrywuznaće za zachowanje swojeje narodnosće. „Wojumy za narod, zo by był žiwy a my byli jeho čestni zastupjerjo, wosebje jako sokoljo a sokolki. Slečmy so robočanskeho ducha. Budźmy swoji we swojim stajnje w našim žiwjenju, zjawnje a sprawnje.“² Tole je zhromadženym přiwołał. Kaž Čišinski njeje ženje přestał Serbow k narodnej jednocě napominać. Čim bóle je so spjećował nahladam kapłana Józefa Nowaka, kiž je hižo w léce 1928 – kaž Arnošt Holan praješe – w nadawku němskeje cyrkwinskeje wyšnosće počal katolskim młodostnym zapowědźec sobudžělo w Sokole a kiž je z tym serbske sokolske hibanje wědomje pačil.³ W tajkim stawje

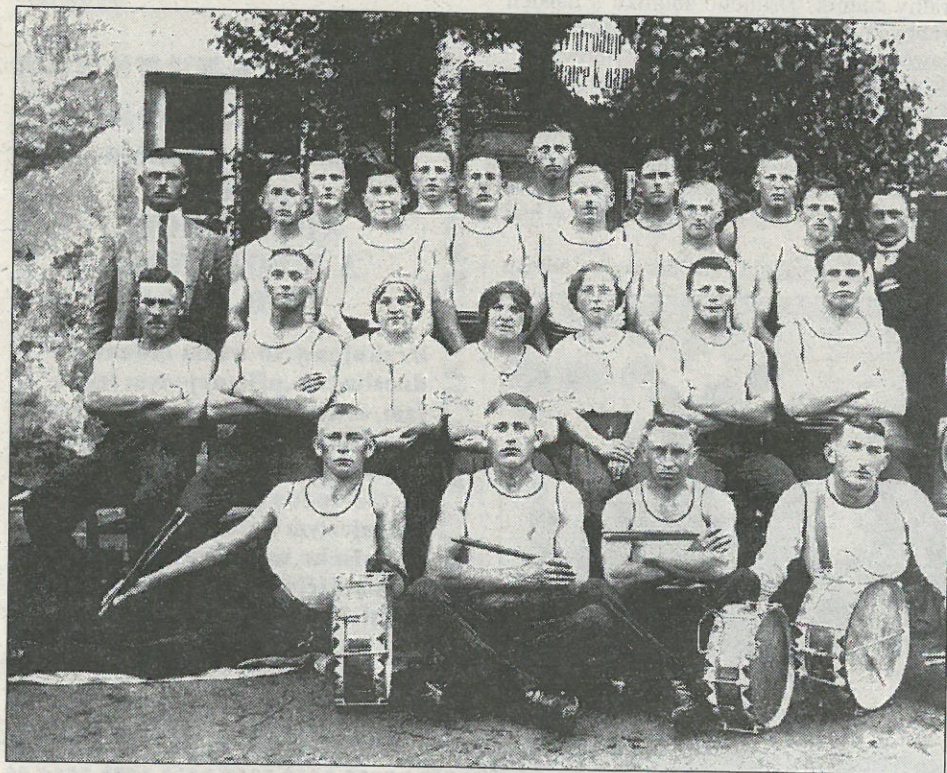
Hórčanaj Pawoł Hejduška a Jan Warnar při přestawce blisko Delnjeho Wujězda na kolesowej jězbje z Wóršu Meškankec (džensa Dahmsowa) a Mikławšom Krawcom do přihotowanskeho lěhwa w Bělej Wodze za schadźowanku w léce 1956. Foće: priwatne

Pawoł Hejduška so dopomina ...

„Hnydom po léce 1945 založichmy sej tehdy jako šulska džěčina swoju skoro priwatnu sportowu skupinu, kotruž mjenuwacymy ‚Granit Hórki‘. Zhotowjachmy samo wupokazy. Po přebywanju we Warnočicach wot 1947 do 1949 zrawješe mjez nami ideja, založić oficialnje sportowu jednotku w Hórkach. To sta so w léce 1951. Džělach zhromadnje z Janom Warnarjom a Janom Šmitom a dalšimi w jednotce. Kopańcu hrajachmy na wjesnych lukach a při skale a pozdžišo na prawym sportnišću, kotraž džensa hišće eksistuje. Runočasnje pak hrajach jako šuler na SWŠ w Budyšinje pola tehdyšeju zjednocenstwow Jednota a Motor-zapad. Hdyž džěch na studij do Lipska, zastupich tam do wysokošulskeho towarstwa ‚Wědomosć‘. Hrajach štyri léta w koparskim mustwje filozofi-

skeje fakulty, kotraž tež nawjedowach, z dobom přislušach wšak wubranemu mustwu uniwersity. Na njedzelach pak jězdachmy z Janom Warnarjom domoj do Hórkow, hdžež hrajachmy dypkowe hry w Kamjenskej wokrjesnej klasy. Wróćiši so 1957 po studiju w Lipsku zaso domoj do Łužicy, dach so z polnej paru do sportoweho džěla w Hórkach. Tu organizowachmy twar noweho, wjetšeho sportnišća, z móžnosću tež za druhe sportowe discipliny. Dokelž pak w Budyšinje džělach, chcych tež tu na sportowym polu aktiwny być.“

Dodawk redakcije: Aktiwny je Pawoł Hejduška hač do džěnsnišeho. Stara so wosebje wo volleyballistow Sokola Budyšin. Přejemy jemu za přichod wšo dobre. Pawole, strowimy Če ze sokolskim „Sportej a narodej – zdar!“

Serbska sokolska skupina w Poršicach wokoło léta 1930 Foće: archiw Serbskeho instituta

¹ =1= [Arnošt Holan]: „Džesać lět jednoty ‚Sokol‘ w Poršicach. Sokolske Listy 8, č. 10, str. 147 slěd.

² =f p]: „Hłowna zhromadźizna jednoty ‚Sokol‘ w Budyšinje.“ Serbske Nowiny 90 č. 55 (4.3.1931) strona 3

³ Hlej tež:

„Zhromadźizna župy ‚Michał Hórnik‘ w Pančicach.“ Serbske Nowiny 87, č. 267 (15.11.1928) přiłoha strona 1; – M. N. [Michał Nawka]: „Knjež kapitan Józef Nowak a naš Sokol.“ Sokolske Listy 5 (1928), č. 10, str. 145 a 146.

Pafka, wěš hišće?

Swojemu staremu dobremu přečelej Pawołej Hejdušce k 65. narodninam

Wěš so hišće dopomnić, Pawole, kak na brjóžkach a mjezach polow a lukow do směra na Jaseńcu huški pasechmój, waše a naše? Abo pod Krawcowymi kerkami. Abo Pola buka abo W hatkach? Zbožowny to čas džěćatstwa. Stajnje w zachmój sej kopicu zešiwkow Stadt Gottes sobu, kotraž bě naša wowka w běhu lět nahromadžiła, a w nich listowachmój a čitachmój. Lětacy aparat muža Zeppelina zeznachmój a Eiffelowu wěžu, spytachmój čitać powědančka Petera Rosseggera. A raz wuhladachmój w jedneje nowinje šucandžela, kotryž wjedže wěšće a derje hólca přez chipry a wuski most, pod nim pěnjava a torhaca rěka. A mój sej myslachmój, zo smój tón hólca mój. Ty pak praješe, zo budžeš tak a tak duchowny. A waša mać so z toho njesměrnje rozradowa.

A wěš so dopomnić na te zažne ranje woneho dnja, kotrehož datum bě 20. apryl léta 1945 a hdyž njerozlětowaje a njepaleše so jenož MUNA w Rakekach, ale sypaše so naju wusonjeny rjany swět, a mój z luteho džěšćowskeho stracha cyle blisko při sebi pod tankowej zawěru wosrjedź Hórkow stejachmój a so jedyn toho druheho prašachmój, kak dale?

Tola čas, tak so praji, da ranam zažić a ma spēšnej noze. Warnočicy, Budyšin, Lipsk a zaso Budyšin. Stachmój so z wučerjom. A naju wutroba zahori so za sport. Wosebje za tón koparski w domjacych Hórkach. A za volleyball w Budyšinje. W Hórkach založichmój samo sportowu jednotku, a někotři džensa hišće praja a pisaja, zo je to naju sportowa jednotka. Njeh tomu je kaž chce. Stawizny znaja wšelake woči a wužiwaja wšelake pjera. A Ty sy so samo w Budyšinje dal zaprašnyć do sokolskeho džěla. Derje tak, Pawlo! Serbski Sokol ludži kaž Tebe jara nuznje trjeba. Narodna sportowa mysl je přez našich wótčincow wjele mocow z luda brała a je tule móc zaso do luda wróćila. Młodžina sport trjeba a trjeba narodnje zmyslenych ludźi.

Raz sedźachmy my tři hólcy z Hórkow we Varnsdorfe w kinje Světozor, a hrajach film „Syn pluku“. Mały hólca Pawjel, šibały a z wulkej wutrobu, bu lubušć wójakow jednotki. Kotry rozděl bě a je mjez nim a Tobu? Myslu, zo so tehdy mjeno „Pafka“ kaž tebi tež druhim Pawołam mjez nami přidruži. Pafku, Pafku Hejdušku znaje mjeztym nimale kóždy za sport zahorjeny Serb naju generacije a přeje Či zawěšće runje tak rađy k 65. narodninam wjele zboža a wuspěcha. Wostań strowy a swěrný swojej, našej narodno-sportowej zahoritósći, „doniž mocy w stawach su“.

Twój swěrný stary přečel Jan Warnar

Pawoł Hejduška bě zamołwity za koparske mustwo Rotacije Budyšin, kotraž so w hrajnym léce 1963/64 na dypkowych hrach wobdžěli. Tu widžimy kolektiw na Budyskej Młynkec lúce. K mustwu stušachu přewažnje Serbja. Nimo Pawola Hejduški (wotléwa stejo 1.) běchu to Křesćan Rjeda (3.), Manfred Šlosar (4.), Achim Kowar (8.), Gerat Hrjehor (9.), Mikławš Krawc (wotléwa klečo 1.), Měrko Statnik (2.) a Jurij Liška (3.).